

mens qu'enclouen aquells ous, empresonats per ell inconscientment, en tancant-los la sortida ab la mateixa reïna. Eixa observaci6ns d6na la soluci6 a la pregunta feta al començament. Car deixant la femella una pila d'ous en poc temps, se compr6n perfectament qu'el desenrotllo de les larves, llurs evolucions metam6rfiques, ninfosis i sortida a lliure atm6sfera siguin gaire be contemporanies, i per tant qu'en l'espai de pocs jorns pugui haver-hi una *aparici6 abundosa*, una vera plaga de temibles *Sirex*, devastadors dels boscos. Eixa plaga pot esdevenir un perill creixent per a les plantacions forestals, si no's cura d'assolir una protecci6 ferma envers les aus insectivores, 6nic remei que coneix6m avui contra els destructors insectes.

Oferim dos exemplars per duplicat de mascle y femella del *Sirex juvencus* L., per a la col·lecci6 entomol6gica del Museu de nostra Instituci6, aixis com en pod6m donar a'n els consocis que'ns en demanin.

JOAQUIM M.^a DE BARNOLA, S. J.

Sarri6, Janer de 1913.

Les Cicindeles Catalanes (Col.)

C. Campestris L. y var.

Aquesta *Cicindela* es la m6s variable de totes; proba d'aix6, la seua monstruosa nomenclatura de seixanta noms distincts 6nicament per la forma tipo. La seua forma, sculptura, color i dibuix vari6 a Catalunya de Nort a Sud de la montanya al pl6. Al Nord com a la montanya predomina la forma convexa allongada quasi paralela, ab m6s fina granulaci6 i de color verda degradant fins a un verd molt obscur: en el Sud com en lo pl6, predomina una forma m6s aplanada, m6s curta, posteriorment m6s aixamplada, ab la granulaci6 m6s grollera i el color verd

o verd clar ab tendència al blau o amb el mitg del front, vores dels ulls, vores anterior i posterior del scut del coll, sutura i vores dels elitres, color d'aram, degradant fins adquirir un franc color rogenç. Naturalment aqueixes dues formes serán cambiades al plà del Nord i mantanya del Sud.

Junt ab lo tipo 's troven la major part de les aberracions de dibuix i color batejades pèls autors i més a més una molt remarcable forma transitoria sobre la var. *maroccana*, F., fent com un pont entre aqueixa i la var. *corsicana*, Roe.; la var. *pseudomaroccana*. Roe., de la que parlaré més avall.

Veus aci'ls noms specials de les aberracions de dibuix i color de la *C. Campestris*, L. qu'he tingut l'ocasió d'observar a Catalunya.

Els exemplars de les dues formes citades al començ, ab les sis petites màcules blanques e irregulars, separades, cinc marginals i una central sobre cada elitre, femella; més a més ab un punt negre en el ters superior de l'elitre prop de la sutura = a la forma tronc o tipical *C. Campestris*, L. S. N. ed X. 407, f. 1.

Els mateixos exemplars f., a les quals falta 'l punt negre supra — sutural = *a. impunctata*, Westh. Kf. Westf. 1: Atribueixo a aqueixa aberració algunes f. de la meva colecció procedents de la serra de Montalegre, ab color rogench i sense 'l característich punt negre sutural.

Sont freqüents specialment a la baixa montanya i al plà, els exemplars als quals falta la macula post-humeral = *a. 5.* — *maculata*, Benth., E. N. 89. p. 231.

En iguals condicions geogràfiques n'he trobat alguns que'ls falta també la màcula central de l'elitre = *a. manca*, D. Torre, Jhrb. V. Nat. Linz, 77, p. 21.

Sont molt freqüents els exemplars de la forma Sud quasi sense màcules o aqueixes molt apagades = *a. affinis*, Dej. Spec. I. p. 59,

Escasa sembla la forma apical-conjuncta o sia abdues màcules apicals unides = *a. conjuncta*, D. Torre Jhrb. Nat. Linz, 77, p. 21.

La forma connata o sia la macula central unida per un fi perllongament ab la mitjana marginal de l'elitre, no l'he pas vista. Els exemplars que podrien atribuir-se an aqueixa aberració procedents de Montjuich i que tinc deguts a la lliberalitat del Sr F. Ferrer i Vert, corresponen a la var. *pseudomaroccana*,

Bae., en tot cas serían *a. connata*, Heer, pero dupto molt que's trobi aquí aqueixa remarcable aberració de dibuix en la típica *campestris*, L. Es natural que a més de totes aqueixes aberracions de dibuix que millor son sinonímies de la *Campestris*, L., s'en troven d'altres, i que també poden combinar-se unes altres, com conjunctes ab falta de tal o qual màcula o que faltin abdues màcules humerals o apicals, etc., i a les quals encare podria trobar-ne el corresponent nom sinonímic de la aberració de dibuix, pero crec qu'ab les apuntades i tenint en compte la gran variabilitat de dibuix en el género *Cicindela*, es ya lo suficient i lo més seriós.

Las aberracions de color son més escases i verosimilment sont com Schaum observá, degudes a influències locals, que podrien ser les del terreny, aliment de la larva, mimétisme, etc., però per dissort fins al present no son pas conegudes:

Exemplars ab el llavi superior—labrum—completament negre = *a. melanostoma*, D. Torre Jhrb. Nat. Linz 77, p. 21. Un individu procedent de Nuria en ma colecció; no sembla rara en l'alta montanya.

Exemplars més o menys blavosos = *a. coeruleascens*, Schilsky, D. 88, p. 179. L'exemplar que'm regalà el Sr. F. Ferrer i Vert, sense etiqueta però verosimilment procedent de l'antic torrent del Frare blanc segons 'm manifestá dit Sr., ab bona part dels élitres francament blaus, i un altre qu'he capturat al Farell ab lo cap i scut del coll també blaus, els refereixo a aqueixa aberració, puix facil 'm seria ab tots dos reconstituir un exemplar perfectament blau i també tenint en compte qu'els ben blaus, blau-fosch o violeta, son raríssims i no tenen nom special, a menos qu'aqueixos 's referexin a *Cyanae*. Crist. Gistl i. 1. però aqueix nom es sinonimia del primer. Son citats també de Mark Braudenburg, Schwarzwald. Francfurt a. M., Hungría.

Els exemplars francament roijos = *a. rubens* E. Friv. Magy. 1835, p. 251. Sinónim es *farellensis* Graells A. 1847, p. 311. D'aqueixa formosa aberració dada a coneixer per nostre compatrici l'eminent entomòlec Dr. M. de la P. Graells, val la pena de que'n parli detingudament i més tenint en compte qu'encare que baix una filiació equivocada va ser mencionada en A. 1835, LXIX per D. M. de Sans qu'havent-la obtingud de Graells, va apressurar-se a comunicar dos specimen a la

Soc. Entom. de França com var. *maroccana* F. De modo, qu'el mateix any de 1835 van ser conegudes la *rubens* i la falsa *maroccana* que mes tard va ser descrita com *farellensis* Graells; aixó si'ls dos specimen qu'envià a la dita Societat M. de Sans no's referien a l'aberració roja de la var. *pseudomaroccana* Roe. que junt ab l'anterior aberració roja de la típica *campestris* L.'s troven barrejades al Farell amb tota una gradació insensible de transitories que fa difícil delimitar les unes de les altres, puix no hi ha pas punt intermedi que no siga degudament ocupat; en aqueix cas M. de Sans era molt proper de la veritat, però quan Graells al dar més tard la diagnosi de la seua *farellensis* parla irònicament del abus de confiança del seu tocai M. de Sans, s'esforça a stablir les diferencies de la qu'ell anomena var. *farellensis* amb la var. *maroccana* F., de modo que's de creure qu'eren les mateixes aberracions roges les que un i altre baix noms diferents havien dat a conèixer. En aqueix cas la prioritat de nom entre la *rubens* E. Friv. i *farellensis* Graells referint-se totes dues a la mateixa aberració roja de la *campestris* L. Seria discutible, puix si bé Graells fins a 1847 no donà la diagnosi de la seua *farellensis*, desde 1835 se conèixien els mateixos exemplars encare que baix el nom equivocat de var. *maroccana* F.

D'últims d'Abril fins à fi de Maig l'he cassada pujant els 750 m. de la montanya del Farell prop de Caldas de Montbuy, cèlebre per les aigas termals, ond sembla que Graells feia una cura quan al fer una excursió a la montanya, còm es costum entre banyistes tingué la fortuna de descobrir-la còm ell mateix diu en l. c. *Hab in culmini montis Farell, sex hores procul a Barcilone; mense Maii invenitur*. Lo qual fa presumir que va pujar-la amb vehícol, puix d'altre modo l'hauria trovada a mitja pujada a un'altura de 400 m. perseguint a les formigues pèl mitg del camí i demés dressereres i alçant-se en un vol sostingut en quand se l'hi acosten, per parar-se alguns metres més lluny, però tornant a la fi al mateix punt ond ha sigut vista la primera vegada; això desde qu'el sol scalfa fins passades les primeres hores de la tarde. El demés temps el passa entre mitg de la brólla ben dissimulada, puix no tenint força per volar i squivar lo perill prefereix estar poc visible. He observat que quans veu molt perseguida i les forces per volar l'hi fallen o quan per un'altra causa fortuita no pot volar, sempre es entre

la brolla ond procura precipitadament salvar-se. Dificil es n'obstant veure-la i sorprendre-la quieta per aplicar-l'hi la mànega de glassa o enginy de caça, puix es tan semblant al color del sol o terra de que'stá formada la montanya, qu'amb dificultat se distingeix lo relleu del insecte, de manera que quasi sempre l'he capturada acossant-la i donant el cop de mànega quand emprend vol. Ja en l'época que M. de Sans i més tart M. de P. Graells la donaren a conéixer, se parlá de l'influença que la formació del sol o terra compost de pedres calcaries i argiloses reposant sobre una base granítica de les que la montanya està coberta en certs endrets, podia tenir amb el color de l'insecte, empero aqueixa influença es tan més dificil de comprendre, quan amb ella barrejada's troba aximateix, la típica *campestris* L. forma del sud amb la aberració *affinis* Dej. y la var. *pseudomarroccana* Roe., amb el seu color verd natural. Si aqueixa influença fos efectiva, la típica *farellensis* Graells se trovaria també en altres montanyes de la matexa formació geològica e igualment orientades, puix no crec que la del Farell sia única a Catalunya, i no i he trovat en lloc més la *farellensis* Graells amb l'abundancia i amb lo bell roig qu'alli la caracteritza, ni tampoc tinc notícies d'algú altre més afortunat. Es veritat per axò qu'entre Alella i Granollers passant per Font de Cera he capturat alguna *campestris* que Reitler, ha classificat com a *farellensis* Graells a causa del color fortment roigenc i qu'algunes de Tarrassa tenen més afinitat i son veritables *farellensis* Graells, però posades al costat d'algunes del Farell, semblen verdes, tal es la diferencia. Fora del Farell, s'han citat també d'Hamburg i Asturies i jo n'he vistes de Veruela.

Per últim, els exemplars de color francament negre = a. *funnebris* Llurm. D. Ins. VII, p. 105. No i ha que confondre el color marcadament negre d'aquexa aberració, amb els exemplars de color verd obscur o negrens que correspondrian a la *nigrescens* Heer. Fn. Helv. p. 2., però en eix cas millor será considerar aquexos cóm sinonims de la típica *campestris* L. Un bell exemplar de la a. *funnebris* Sturm, se trobá'n la colecció del Sr. Mas de Xaxars, portant en l'etiqueta, Nuria, 21, VIII, 1901, cóm lloc de procedencia. Es llàstima que les ocupacions de dit senyor, ens privin del séu concurs i que la química eclipsi totalment l'entomologia!

ASCENSI CODINA.